La Ruta dels Ibers i la Cultura del Vi

Turisme La Costera
Tresors de l'interior

Turisme La Costera
Tresors de l'interior

LA RUTA DELS IBERS I LA CULTURA DEL VI

Allà pels segles VIII i VII abans de la nostra era, la gent que vivia al que ara són les nostres terres va intensificar els seus contactes amb altres pobles de la Mediterrània com ara els fenicis i els grecs. D'aquest contacte i influències va sorgir una rica civilització local d'agricultors, pastors i artesans amb una elit de guerrers poderosos: La cultura ibèrica.

La Costera va formar part d'aquest moviment i el poble que hi vivia, els contestans, va entrar a la història sent els primers dels nostres avantpassats dels que coneguem el nom i que ens han deixat meravelloses obres d'art com ara la Dama d'Elx, les Dametes del Corral de Saus o el famós Guerrer de Moixent. Van ser també el primer que en aquestes terres va crear un alfabet i va practicar l'escriptura. Malauradament no entenem els texts que ens van deixar, sabem que representa cada lletra, però no entenem una llengua que sembla no estar emparentada amb cap de les actuals.

Els ibers, primers en moltes coses a les nostres terres, van ser també els primers dels que tenim prova que van produir i consumir vi per les nostres terres. No de bades, a los Villares (Caudete de las Fuentes) s'han trobat estructures del segle V aC, les primeres a la Península Ibèrica, que mostren a les clares que allà per Requena els edetans -un poble veí dels Contestans- ja es dedicaven de manera molt seriosa a la producció de vi. Un art que va ser perfeccionat per tots els pobles i cultures que han habitat les nostres terres posteriorment: romans, gots, andalusins i repobladors cristians van mantenir, millorar i ampliar les vinyes que van rebre dels seus avantpassats.

A la Costera no ens privem de res, d'una banda tenim un patrimoni arqueològic ibèric més que notables, amb jaciments visitables de renom internacional com la Bastida de les Alcusses, i de l'altra pel ponent de la comarca mantenim una arrelada cultura del vi. Una cultura que és la base d'uns paisatges i entorns meravellos que poden gaudir-se visualment al temps que es tasten en forma de vi. Amb aquesta ruta podràs gaudir d'ambdós patrimoni i fer-nos costat en l'aventura de la seua preservació.

La benvinguda del nostre embaixador 3

De Saiti a Xàtiva 5

El Castella i la Mola 7

La terra dels ibers i el vi 9

Els cellers del Ponent de la Costera 11

Altres jaciments i museus 11

La benvinguda del nostre embaixador Manel Asensi Llaurador i escriptor (la Font de la Figuera)

«A cada dia, ponent-se el sol, el meu germà menut i jo esperàvem aquella hora màgica asseguts al mur de ponent.

Ens agradava veure el moment roig i enigmàtic on aquella muntanya allunyada i solitària amagava l'astre rei.

La gent gran contava històries de pobles d'allí, d'aquella gent amiga que ens proveïa de vi negre que sabien fer molt bé. Sabien conrear les parres que es criaven sanes i duraven molts anys

.

Jo, que sóc la major dels germans el vaig beure, per primera vegada la nit que vaig ser desposada, als 13 anys, i reconec que aquelles copes m'ajudaren a suportar allò que, sense més, em tocava passar.

Un dia, poc abans dels freds de l'hivern, el vent de ponent ens va dur olors dels llocs on feien la verema. Conten que xafaven el raïm amb els peus nus per omplir enormes tines de fang del suc que, al poc, sense foc ni res, com per obra divina, començava a bullir i a tenir una estranya febra d'on venia aquell agradable flaire a vi a punt de nàixer.

A la nostra vall, al peu del nostre poble, ja s'han plantat algunes vinyes i ara, a la tardor, són tan vermelles com la posta del Sol.

El meu germanet vol ser guerrer i no li agrada pasturar el ramat que tenim a casa . Diu que ha escoltat al pare parlar de gent estranya que busca homes ferotges i durs per a la guerra. Són romans, són rics i paguen bé, molt millor que aquells que venen amb l'Anníbal i no sap perquè lluiten entre ells.

Jo si ho se, els dos volen les nostres terres."

Fa uns 2200 anys, aquella jove va endevinar des de dalt de la Bastida de les Alcusses de Moixent la fi de la cultura Íbera a terres nostres.

Des d'aquella atalaia que per sort hui encara podem apreciar, va descriure un mode de vida agrari que ha perdurat fins hui en dia.

Aquelles sensacions i olors de tardor i de verema són vigents i consolidades com un tot encisador pel paisatge i l'oferta enològica que ens transmet a cada instant d'una copa. Dos mil anys de tradició i empremta als nostres vins.

Ací estem, acaronant vinyes en terres fèrtils que fixen els matisos i els colors com ja ho feren aquells pobles primers, aquells que ens deixaren els forns de fang, els clots de vinya i el filar llana i llins. Aquells que sabien viure a un lloc on no sap ploure i cal saber guardar les aigües en aljubs.

Hui, des d'allí dalt, podem seure a part ponent com aquella xiqueta i veure la mateixa muntanya al ponent, el Capurutxo de la Font de la Figuera, que segueix tenint a l'igual que Moixent i Fontanars dels Alforins uns dels millors vinyals del país, i òbviament, gràcies al sentiment de territori que el cultiu ens ha atorgat, uns vins reconeguts a nivell mundial, de Terres dels Alforins.

"Es va fer de nit i el llar ens reclamava. El meu home pujava senda amunt amb un sac d'olives que xafava i d'on trèiem oli per cerimònies als Deus. Els grecs diuen que el bevien a l'igual que estos romans que van entrant i volien canviar-ho tot"

Anys després, mols anys després, aquestes terres de la fèrtil Contestània, eren ben aprofitades pels romans i pels musulmans que feren el paisatge barrejat de vinyes, olivars i fruiters, de camps de blats i civades, molt semblant al que hui, si pugem a la Bastida podem admirar.

Castell de Xàtiva.

962 27 42 74

touristinfo_xativa@gva.es

Museu de l'Almodí.

962 27 65 97

touristinfo_xativa@gva.es

Als codis QR i enllaços trobaràs informació actualitzada que t'ajudarà a la teua visita a Xàtiva.

Informació turística Xàtiva

INFORMACIÓ TURÍSTICA XÀTIVA

Menjar i dormir

DIRECTORI RESTAURANTS I ALLOTJAMENTS XÀTIVA

De Saiti a Xàtiva

De la Saiti Ibèrica, primer nom conegut de l'assentament humà que ara és Xàtiva, sabem molt poc. D'una banda tenim les fonts dels autors clàssics que la presenten com una poderosa ciutat del poble ibèric dels contestans centre d'un extens territori. De l'altra tenim els estudis arqueològics que ens monstre Saiti com un oppida -una ciutat fortificada- amb un castre -fortificació- situat al que actualment seria el Castell Menor de Xàtiva.

De Saiti s'han trobat restes disperses a la ciutat tot i que les successives construccions sobre el mateix lloc fan difícil esbrinar quin seria la seua extensió i la forma dels seus carrers i urbanisme.

Del castre tenim més informació, bona part de les cimentacions del Castell Menor estan datades al període ibèric i romà i, pel que sembla, la seua aparença podria ser similar a grans trets al que vegem ara.

Tot i la importància d'aquesta fortalesa, els romans que havien acudit a la península a lluitar contra els cartaginesos, en la coneguda com a segon guerra púnica, van conquerir el territori contestà i allà pel 210 aC aquest es va incorporar de manera definitiva als seus dominis. Aquest ve ser el naixement d'una nova cultura, la iberoromana fruit de la influencia i immigració de colons que va arribar a les nostres terres. Així Saiti va passar a ser la Saetabis romana de la que ens parlen nombroses fonts clàssiques.

interior Castell Menor

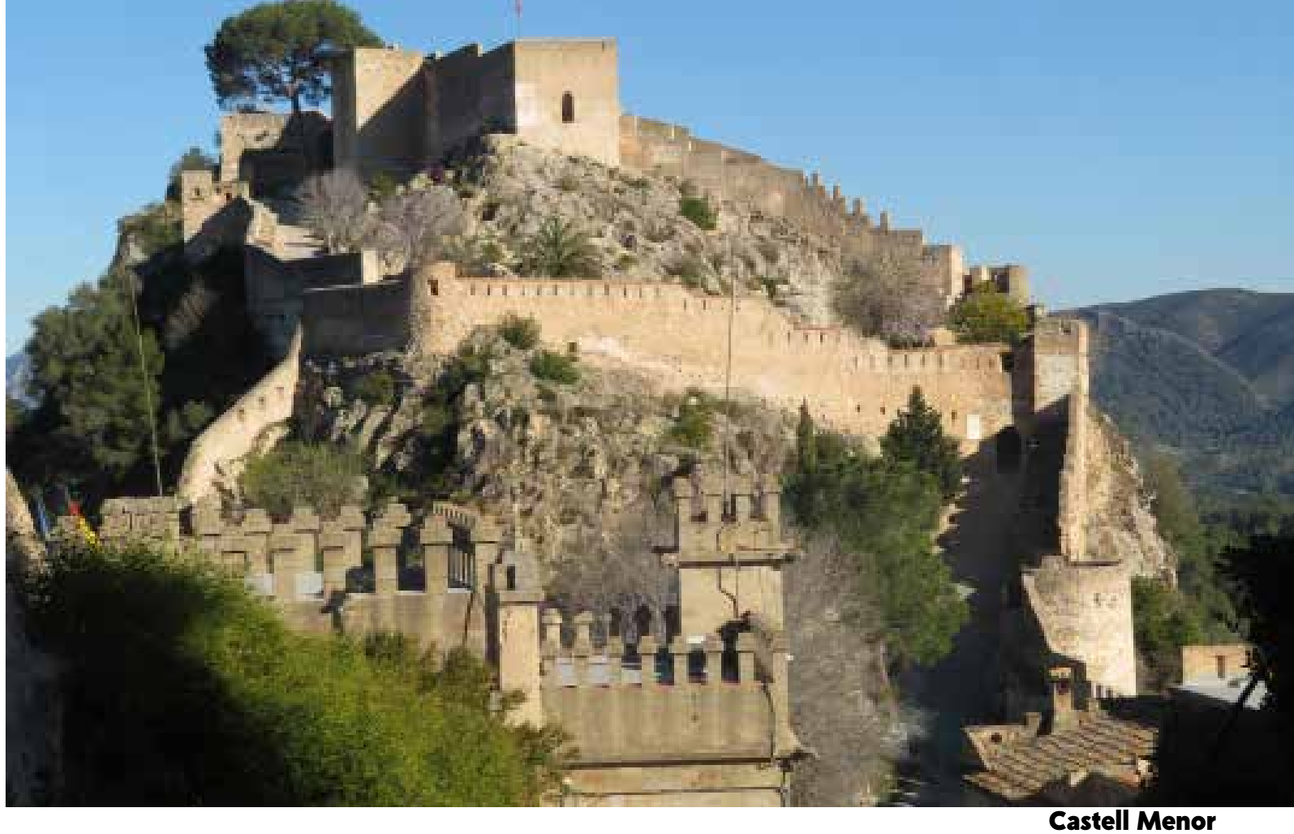

Castell Menor

El Castell Menor

El Castell de Xàtiva es divideix en dues parts, la de llevant és la coneguda com Castell Menor, amb cimentacions ibèriques i obra principalment andalusina, i la de ponen és coneguda com a Castell Major, més recent i amb construccions andalusines i medievals cristianes.

Una ciutat amb moneda pròpia.

Tant Saiti com la Saetabis eren prou importants com per encunyar moneda pròpia. Al Museu Arqueològic de Madrid és conserva un exemplar de la moneda més antiga encunyada a la ciutat que es suposa que és just dels anys anteriors a l'arribada dels romans.

El jove de les arracades.

Al Museu de l'Almodí es conserva aquest cap d'una escultura ibèrica del segle IV aC. En el seu estil s'observen influencies de l'art grec de l'època. Altra curiositat és que aquest xic porta arracades un costum que no estava estés entre altres cultures de la Mediterrània a l'època.

Castell de Montesa.

962 29 90 80

montesaturisme@outlookes

Als codis QR i enllaços trobaràs informació actualitzada que t'ajudarà a la teua visita a Montesa.

Informació turística Montesa

INFORMACIÓ TURÍSTICA MONTESA

Menjar i dormir

DIRECTORI RESTAURANTS I ALLOTJAMENTS MONTESA

El Castell i la Mola.

Montesa es situa sobre un dels emplaçaments estratègics de la comarca. Si Saiti es trobava a l'enllaç entre l'Horta de Xàtiva, la Costera de Ranes i la Ribera Alta; Montesa s'assenta sobre nexe d'unió entre la Vall de Montesa i la Costera de Ranes, dominant així el corredor de comunicació principal cap a l'interior peninsular i la Meseta.

No de bades, aquest corredor era aprofitat per un camí ibèric que travessava la comarca de llevant a ponent i que posteriorment va ser incorporat al sistema romà de calçades integrant-se a la Via Augusta.

No és estrany que des de ben antic aquest punt tan important per a la defensa i control del territori haja estat ocupat. Així a les immediacions de la Canyada s'han fet diverses troballes arqueològiques com ara ceràmiques amb decoració geomètrica i un cavallet de terracota. Tot i això el nucli principal de població s'hi trobava a l'actual poble ocupant el castell i els terrenys que el voregen. A aquests indrets s'han fet nombroses troballes de ceràmiques ibèriques que són testimoni d'aquesta ocupació. Així l'actual castell, igual que altres de la comarca, té un origen com a fortificació ibèrica sobre el que s'han anant assentant altres posteriors.

Després de l'ocupació romana i amb el sorgiment dels iber-romans sembla que la població es va desplaçar un poc més avall cap a les sospalmes del castell. D'aquest període s'han trobat restes d'una necròpoli que es situaria al costat sud del castell, actual nucli urbà, sent comuns les troballes de restes ceràmiques i ossos humans. D'aquest cementiri seria segurament la làpida a nom de CLODIA PERPETVA, una dona, que es va trobar durant unes obres al C/Mig de la localitat.
A altres partides del terme de Montesa s'han trobat restes d'aquest període com ara ceràmica i parts de columnes i capitells.

Mes que un castell

Tot i que sempre parlem del Castell de Montesa, des d'època medieval i arran de la donació a l'Orde de Montesa, a les seues funcions militars va afegir les religioses.

El de Montesa és un dels quatre castells-convent que podem trobar al nostre estat i de fet, la comunitat religiosa va ser sempre més nombrosa que la de cavallers allà dins excepte en temps de guerra.

la Bastida de les Alcusses.

687 836 717

labastida@moixent.es

Museu arqueològic de Moixent.

962 29 50 10

museu@moixent.es

Als codis QR i enllaços trobaràs informació actualitzada que t'ajudarà a la teua visita a Moixent.

Informació turística Moixent

INFORMACIÓ TURÍSTICA MOIXENT

Menjar i dormir

DIRECTORI RESTAURANTS I ALLOTJAMENTS MOIXENT

La terra dels ibers i el vi.

Si Montesa era estratègica per controlar un extrem del corredor que connecta les planes valencianes amb l'interior peninsular, Moixent i la Font de la Figuera ho eren per controlar l'altre extrem d'aquest corredor. Així a la zona en trobarem molts jaciments. El més conegut d'aquests és el de la Bastida de les Alcusses. Va ser construït al segle IV aC i va ser abandonat pocs anys després -allà pel 330 aC- de forma brusca. Aquest abandonament ha causat que el que es trobe allà estiga lliure d'influències cartagineses i romanes, de forma que es considera com un exponent de la cultura ibèrica.

El poblat és un recinte emmurallat de 3,5 ha amb murs que arriben a tenir més de 3 metres d'amplària on era necessària més defensa. Es van afegir dues torres per augmentar aquesta capacitat defensiva. Al llevant es va edificar un segon recinte de 1,5 ha que no va ser finalitzat. S'hi accedia per quatre portes, tres a la banda de ponent i altra a la de llevant.

El poble s'organitzava al voltant d'un carrer central amb carrers secundaris perpendiculars que el tallaven i on es poden trobar algunes placetes. Les cases tenien diverses grandàries, el que mostra que hi havia ja diferents classes socials, trobant-se d'entre 70 i 150 m2. Tenien diverses dependències i algunes comptaven amb un pati interior. Els materials de construcció eren toves -rajoles fetes d'argila i palla- sobre fonaments de pedra. Les parets s'emblanquinaven i algunes d'elles es pintaven. Al centre de les cases es trobava la llar, el punt de foc que servia per calfar-se i cuinar, i al seu voltant s'organitzaven la resta de dependències com ara els rebosts o les cambres. Algunes cases comptaven amb dependències dedicades a activitats artesanals com ara el teixit tèxtil, la metal·lúrgia o el treball ceràmic. Les teulades eren planes, amb una poc de pendent per ajudar a córrer les aigües de pluja, i accessibles per poder ser usats com els terrats actuals.

Aquests jaciments dominen un territori d'altiplans i serres, de conreus de secà on es troben la majoria dels cellers que han donat nom a aquesta part de la comarca.

la Bastida de les ALcusses

El Corral de Saus

Quan es parla de Moixent i els ibers es pensa sempre en la Bastida, però al terme hi ha moltes altres restes d'interès. Entre d'elles destaquen les restes del Corral de Saus, necròpoli del poblat proper del Castellar de Baix. Els monuments funeraris, datats entre els segles VI i III aC comptaven amb escultures com ara dametes, sirenes, figures femenines i un baix relleu d'un genet.

Al jaciment s'han trobat també nombroses peces ceràmiques i d'altres tipus, part de les quals es poden admirar al museu arqueològic de Moixent.

Dameta del Corral de Saus

El Guerrer de Moixent

El Guerrer de Moixent és una xicoteta figura de bronze fos de 75 mm d'alçària. Representa un genet guerrer iber muntat a cavall i Data del segle IV o V aC. Va ser trobada el 21 de juliol de 1931 per l'obrer Vicent Espí a les excavacions que es portaven a terme a la Bastida de les Alcusses.

Es considera com un dels màxims exponents de l'art ibèric i el màxim símbol d'aquesta cultura a les nostres terres junt a la Dama d'Elx. Es considera que va ser un exvot -ofrena a les divinitats- associada a algun lloc de culte o part d'una sepultura.

Els cellers del ponent de la Costera

40° Norte

Ctra. Estació, s/n, la Font de la Figuera.

Telèfon: 615 167 2 72

Bodegas Antonio Arráez

Polígon 6 parcel·la 386 Paratge Ciscar, la Font de la Figuera.

Telèfon: 962 29 0 0 31

Celler del Roure.

Paratge de les Alcusses.

Telèfon: 962 295 020

Cooperativa la Vinya

C/ Portal de València, 52, la Font de la Figuera.

Telèfon: 962 290 078

Correu: infoweb@vinosdelavina.com

Cooperativa Sant Pere Apostol.

Hispanidad, 4, Moixent.

Telèfon: 962 26 00 20

Correu: info@coop-moixent.com

Costera Alta Wines

CV-652, km 2.5 Ctra. de Les Alcusses, Moixent.

Telèfon: 962 261 188

Pago la Casa Gran

Ctra. Moixent a Fontanars Km 9,45.

Telèfon: 962 261 004

Correu: comercial@pago-casagran.com

Els cellers del Ponent de la Costera

Els cellers del ponent de la Costera són reconeguts internacionalment per crítica i públic i s'han guanyat de forma merescuda fama per la seua qualitat.

Les nostres vinyes s'integren dins de la D.O. València i alguns dels cellers formen part d'altes marques de qualitat com ara la de Terres dels Alforins centrada en l'enoturisme.

Museu Arqueològic de Vallada

962 257 009

Museu Històric i Etnològic de la Font de la Figuera

962 290 322

museu@lafontdelafiguera.net

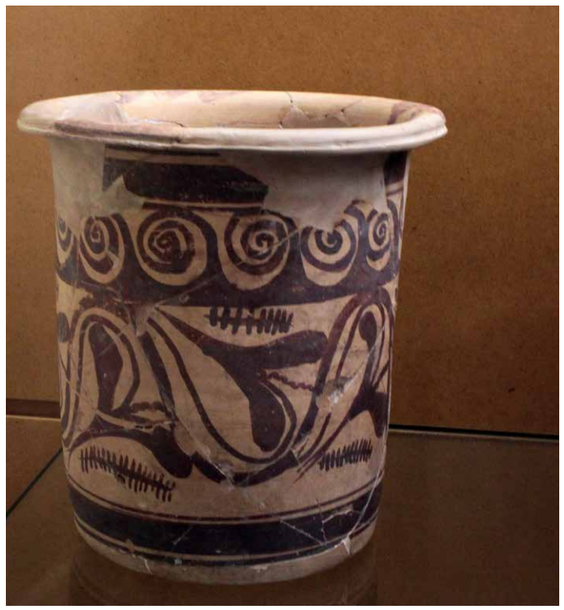

Als codis QR i enllaços trobaràs informació actualitzada que t'ajudarà a la teua visita als pobles de la Costera

Informació turística la Costera

INFORMACIÓ TURÍSTICA LA COSTERA

Altres jaciments i museus .

La Costera té més patrimoni ibèric del que forma part de la ruta central d'aquesta guia i vos animem a que visiteu aquests paratges, sempre consultant abans amb les autoritats locals si és recomanable la visita. Pel general no són llocs adaptats a la visita i, a més a més, les restes ibèriques són poc visibles. Tot i això, paga la pena fer una volta per allà per comprendre millor quin era l'hàbitat i els llocs preferits per assentar-se d'aquesta cultura.

A Cavall entre els termes de Rotglà i Corberà i Llanera de Ranes es troba el jaciment de la Carraposa, situat sobre un alt des del que es domina la baixada del port de Càrcer, la Costera de Ranes i l'Horta de Xàtiva. Aquest jaciment té la particularitat d'haver-se identificat un espai de culte solar orientat a l'observació de solsticis i equinoccis.

Del poblat de la Tapadora de l'Alcúdia de Crespins queden mol poques restes visibles, però molt properes a ell en trobem dues coves, la Cova dels Sants i la Cova Matjama- que s'han identificat també com espais sagrats o de culte ibèrica. Tant a l'una com a l'altra s'han trobat nombroses restes ceràmiques i alguns exvots, figuretes amb les que es demanava o agraïa a les divinitats algun favor.

Ceràmica de l'edat del Bronze (Museu de Vallada)

la Carraposa

la Tapadora

El Poblat de Cerro Lucena

Ja fora de les terres de la Costera, però molt proper, trobem al terme d'Enguera el jaciment visitable de Cerro Lucena. Habitat entre els segles IV - I aC, és un hàbitat típic de la cultura ibèrica al que s'han trobat diverses restes en vàries campanyes d'excavació, com ara peces ceràmiques, pedres de molí o fíbules. Al museu arqueològic d'Enguera podreu veure part d'aquestes troballes junt a les d'altres jaciments del municipi.

Cerro Lucena (Enguera)

El Museu Arqueològic de Vallada

Aquest museu es situa a l'antic pòsit -dipòsit de grans públic- que data del 1789. Al seu interior podem visitar una ampla col·lecció que recull peces dels períodes paelolític, eneolític, del bronze, ibèric, romà, andalusí i medieval cristià provinents de diferents jaciments a la localitat.

El Museu Històric i Etnològic de la Font de la Figuera

Aquest museu que es troba a un antic celler rehabilitat del segle XVIII que es coneixia com el de "les Maseretes" ens mostra com s'elaborava i comercialitzava tradicionalment el vi a la nostra comarca. Al museu podem trobar altres espais com els dedicats a la vivenda tradicional

Turisme La Costera
Tresors de l'interior
www.turismelacostera.com

Pla de Dinamització i Governança Turística de la Mancomunitat de la Costera - Canal

GENERALITAT VALENCIANA

LA COSTERA - CANAL
mancomunitat de municipis

TURISME COMUNITAT VALENCIANA

VALÈNCIA TURISME